

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

**ФАКУЛЬТЕТ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА
КАФЕДРА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА**

Силабус

**СПЕЦСЕМІНАР З ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ
АУДІОВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА**

Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво
Освітньо-творча програма	Аудіовізуальне мистецтво і виробництво
рівень вищої освіти	третій (освітньо-творчий)
ступінь вищої освіти	доктор мистецтва

Харків - 2025

Силабус склав:
професор кафедри мистецтвознавства,
доктор мистецтвознавства, професор
РИБАЛКО Світлана Борисівна
професор кафедри мистецтвознавства,
доктор мистецтвознавства, професор
МИСЛАВСЬКИЙ Володимир Наумович

Мова навчання: українська

Силабус затверджено на засіданні
кафедри мистецтвознавства
Протокол №2 від 28 серпня 2025 р.
Завідувач кафедри мистецтвознавства

Владлена ЛИСЕНКОВА

Схвалено
Радою факультету аудіовізуального мистецтва
Протокол №2 від 29 серпня 2025 р.
Голова ради факультету

Наталія МАРХАЙЧУК

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Назва курсу	Спецсемінар з теорії і практики аудіовізуального мистецтва
Викладач	Рибалко Світлана Борисівна
Профіль викладача	https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/naukometr/profile/r/rybalko11.pdf
Контактний телефон та емейл	Е-mail svitlana_rybalko@xdak.ukr.education Телефон 050 957 52 15
Комунікація з викладачем	Поза аудиторними заняттями офіційним каналом комунікації є груповий чат на Viber, в окремих випадках -- електронна пошта (тільки у робочі дні). В умовах <i>дистанційного навчання</i> лекції та семінари проводяться за допомогою сервісу Google Classroom. Консультації з викладачем відбуваються у дистанційному режимі (індивідуальний відеодзвінок в месенджері)
Логіка вивчення курсу	Курс «Спецсемінар з теорії та практики аудіовізуального мистецтва» є обов'язковою освітньою компонентою професійної підготовки здобувачів третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» та викладається у 3 семестрі. Дисципліна спрямована на поглиблення теоретичної та методологічної підготовки здобувачів, формування навичок критичного аналізу сучасних концепцій аудіовізуального мистецтва та застосування міждисциплінарних підходів у науково-творчих дослідженнях. Для успішного опанування дисципліни здобувачі мають спиратися на знання та компетентності, сформовані під час

	<p>вивчення освітніх компонент освітньо-творчої програми "Філософія мистецтва", "Аудіовізуальне мистецтво в сучасних креативних індустріях та проєктах", "Мистецька компаративістика". Ці дисципліни забезпечують базу для розуміння сучасних теоретичних підходів у дослідженні аудіовізуального мистецтва, методології аналізу аудіовізуальних творів та формування власної дослідницької позиції. Результати навчання, отримані під час вивчення курсу, використовуються у подальшій діяльності здобувачів, зокрема під час опанування дисциплін "Майстерність за спеціальністю та робота над творчим проєктом", "Сучасні парадигми мистецької освіти", "Науково-педагогічна практика", а також під час підготовки та захисту творчого мистецького проєкту. Курс відіграє інтеграційну роль у підготовці здобувачів, поєднуючи сучасні теоретичні підходи до аналізу аудіовізуального мистецтва з практиками створення авторських мистецьких проєктів та науково-творчих досліджень.</p>
--	---

АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Місце дисципліни в програмі навчання. Дисципліна «Спецсеминар з теорії та практики аудіовізуального мистецтва» належить до професійного блоку обов'язкових освітніх компонентів освітньо-творчої програми «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти. Курс інтегрується в систему підготовки доктора мистецтва та спрямований на формування здатності здобувачів до поглибленого теоретичного осмислення сучасних процесів у сфері аудіовізуального мистецтва, критичного аналізу медіакультури та застосування сучасних концептуальних підходів у творчій і дослідницькій діяльності.

Дисципліна забезпечує змістовий зв'язок між теоретико-методологічними компонентами освітньої програми – зокрема курсами «Філософія мистецтва», «Мистецька компаративістика», «Методика підготовки теоретично-дослідницької роботи» – та творчо-виробничими дисциплінами, передусім «Майстерністю за спеціальністю та роботою над творчим проєктом». У цьому контексті спецсеминар виконує функцію інтелектуально-аналітичної платформи для осмислення сучасних тенденцій розвитку аудіовізуального мистецтва, медіакультури та нових форм художньої репрезентації.

Особливу увагу в курсі приділено сучасним теоретичним підходам до аналізу аудіовізуального мистецтва, зокрема постструктуралістським інтерпретаціям культури, концепціям Media Studies і Digital Studies, а також філософським моделям інтерпретації екранного образу. Такий підхід дозволяє розглядати аудіовізуальне мистецтво не лише як художню практику, а й як складний культурний феномен, що функціонує у просторі сучасних медіа, цифрових технологій та глобальних культурних процесів.

Важливою складовою дисципліни є розвиток здатності здобувачів докторського рівня здійснювати самостійний теоретичний аналіз аудіовізуальних явищ, формулювати науково-творчі проблеми та інтегрувати результати досліджень у власну мистецьку практику.

Курс сприяє формуванню інтегральної компетентності програми – уміння розв'язувати складні творчі та дослідницькі завдання в умовах невизначеності, генерувати нові ідеї та критично осмислювати сучасні процеси розвитку медіакультури.

Особливість дисципліни. Курс має міждисциплінарний характер і поєднує методологію сучасних гуманітарних досліджень із аналізом практик аудіовізуального мистецтва. Він спрямований на розвиток здатності здобувачів працювати з новими теоретичними моделями інтерпретації аудіовізуальних творів, осмислювати їх у контексті сучасної культури та застосовувати отримані знання у власних науково-творчих дослідженнях і мистецьких проєктах.

МЕТА КУРСУ

Метою вивчення дисципліни «Спецсеминар з теорії та практики аудіовізуального мистецтва» є поглиблення теоретичної та методологічної підготовки здобувачів третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти у сфері аудіовізуального мистецтва, формування здатності до критичного аналізу сучасних теоретичних концепцій медіакультури та їх застосування у науково-творчій діяльності.

Завдання вивчення дисципліни.

1. Ознайомлення здобувачів із сучасними теоретичними підходами до аналізу аудіовізуального мистецтва та медіакультури в контексті новітніх гуманітарних досліджень.
2. Формування здатності застосовувати міждисциплінарні методології (зокрема підходи Media Studies, Digital Studies та сучасної філософії мистецтва) у дослідженні явищ аудіовізуальної культури.
3. Розвиток навичок критичного аналізу аудіовізуальних творів і медіатекстів, їх інтерпретації в культурному, соціальному та технологічному контекстах.
4. Формування здатності інтегрувати теоретичні знання у творчу та дослідницьку практику, зокрема у процес розроблення авторських мистецьких проєктів.
5. Розвиток дослідницького мислення та навичок наукової аргументації, необхідних для здійснення самостійних теоретичних і науково-творчих досліджень у сфері аудіовізуального мистецтва.
6. Підготовка здобувачів до реалізації власного науково-творчого проєкту, що є складовою атестації доктора мистецтва.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 2. Підвищення рівня творчих та наукових складових професійної підготовки фахівців у галузі аудіовізуального мистецтва та виробництва.
ПРН 3. Вміння застосовувати сучасну методологію та міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні та вирішенні проблем теорії та практики аудіовізуального мистецтва та виробництва.
ПРН 5. Оцінювати якість аудіовізуальних творів, враховувати ризики при їх виробництві; надавати експертні та консультативні послуги.

КОМПЕТЕНТНОСТІ

ЗК 1. Здатність до оволодіння новими знаннями та розвитку творчих здібностей
ЗК 2. Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та оцінки явищ та витворів у галузі аудіовізуальних практик, генерування нових ідей при вирішенні творчих, дослідницьких, педагогічних, практичних завдань та визначення засобів їх реалізації. Здатність розробляти та керувати проєктами.
ФК 2. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розробці науково-творчого проєкту / продукту, критичному осмисленні та вирішенні проблем теорії та практики аудіовізуального мистецтва та виробництва.
ФК 3. Здатність генерувати нові ідеї, пропонувати та розробляти нові форми соціалізації результатів науково-творчої роботи; будувати колаборацію із зацікавленими професійними колективами в Україні та за кордоном.
ФК 4. Здатність критично оцінювати художню якість аудіовізуального продукту та обґрунтовувати експертні висновки; здійснювати експертну та консультативну діяльність в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва.
ФК 7. Здатність будувати траєкторію власного розвитку, безперервно продовжувати освіту, знаходити відповідні засоби подальшого підвищення творчої, наукової, педагогічної кваліфікації.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Ознаки курсу	Основна, професійна компонента
Формат курсу	Заочна форма навчання , 3 семестр
Обсяг курсу	Кількість кредитів – 3 Загальна кількість годин – 90. <i>Аудиторних – 7. Самостійної роботи здобувача – 83.</i>
Технічне і програмне забезпечення	блокнот, ручка, гаджет для виходу в мережу Інтернет з працюючими мікрофоном та камерою; Google classroom, Google meet; для виконання завдань - програми вільного доступу для перегляду та редагування текстових документів, створення презентацій тощо.
Форми, види навчальних занять	Форми: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи. Види: лекція, практичне заняття
Методи навчання	— словесні, наочні, практичні методи; — індуктивні та дедуктивні методи; — методи стимулювання пізнавальних потреб та інтересів
Поточний контроль	Опитування, участь у дискусіях, презентація результатів по темі практичного заняття.
Підсумковий контроль	Іспит (усна відповідь на питання білета)
Політика курсу	ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА. Процес навчання – співпраця викладача і здобувача, тому виконання усіх завдань є обов’язковим; висловлювання власної думки, питання у процесі роботи – схвалюються. Усі пропозиції, спрямовані на краще опанування курсу – підтримуються. В умовах дистанційного навчання зараховуються лише відповіді з увімкненою камерою. НЕ ТОЛЕРУЮТЬСЯ: пропуски занять без поважних причин. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Здобувачі зобов’язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем	кількість годин			
	разом	лекц	практ	СР
Тема 1. Постструктуралістські теорії аудіовізуального мистецтва	14	0,5	1	12,5
Тема 2. «Просторовий поворот» в дослідженнях аудіовізуального мистецтва	2			2
Тема 3. Аудіовізуальне мистецтво в контексті сучасних Media Studies	14		1	13
Тема 4. Методології Digital Studies в дослідженні сучасного аудіовізуального мистецтва	14	0,5		13,5
Тема 5. Концепція образу-руху і образу-часу Жиля Дельоза при створенні сучасного аудіовізуального мистецтва	18	0,5	2	15,5
Тема 6. Media та Digital Studies як концептуальні основи для створення сучасного аудіовізуального мистецтва	16	0,5	1	14,5
Тема 7. Створення проєктів сучасного аудіовізуального мистецтва: міжнародний контекст	12			12
	90	2	5	83

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до Положення ХДАК про організацію освітнього процесу та передбачає поточний та підсумковий контроль, який згідно з навчальним планом та освітньою програмою проводиться у формі іспиту.

Оцінювання спрямоване на визначення рівня сформованості компетентностей, здатності здобувача до аналітичної, творчої та дослідницької діяльності, а також якості виконання практичних завдань і презентацій.

Поточний контроль спрямований на оцінювання активності здобувача під час навчального процесу та включає роботу на практичних заняттях (презентація результатів по темі практичного заняття, участь у дискусіях) та оцінювання навчальної активності здобувача (вирішення ситуаційних кейсів, виконання аналітичних завдань тощо).

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЄ ЗДОБУВАЧ

	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Підсумковий контроль	Сума (рейтинговий бал)
навчальна активність здобувача	5	5	5	5	5	5	5	40 балів	100 балів
практичні заняття		5	5		5x2	5			
60 балів									

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Тема практичного заняття	годин	Рекомендована літ-ура	К-сть балів,
1	Постструктуралістські теорії аудіовізуального мистецтва	1	1-7, 11	5
2	Аудіовізуальне мистецтво в контексті сучасних Media Studies	1	1-11	5
3	Концепція образу-руху і образу-часу Ж.Дельоза при створенні аудіовізуального продукту	2	4	10
4	Media та Digital Studies як концептуальні основи для створення аудіовізуального продукту	1	1, 2, 6, 8, 11	5
		5		25

При оцінюванні враховуються повнота і глибина теоретичних знань, уміння критично аналізувати явища аудіовізуального мистецтва, оригінальність і обґрунтованість творчих рішень, здатність застосовувати міждисциплінарні підходи, аргументації власної позиції.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ ЗДОБУВАЧІВ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ

Рівні досягнень / бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Початковий 1	Студент демонструє мінімальні знання. Відповідь складається з розрізнених слів / спроби опису явищ. Може назвати тему заняття або окремі прізвища, не пояснюючи ідей.
Задовільний 2	Має загальне уявлення про тему. Може дати базові визначення, але плутається у них. Аналіз аудіовізуальних творів поверховий, на рівні переказу сюжету.
Середній 3	Студент розуміє основні положення теми. Може пояснити логіку постструктуралістського підходу або роль Digital Studies, але припускається неточностей. Уміє навести приклади, проте їх теоретичне обґрунтування є слабким.

Достатній	4	Студент вільно оперує термінологією, розуміє контекст сучасних медіадосліджень. Здатний самостійно проаналізувати аудіовізуальний твір крізь призму вивчених теорій. Аргументація чітка, мовлення професійне.
Високий	5	Глибоке розуміння складних концепцій. Студент виявляє критичне мислення, проводить міждисциплінарні паралелі та пропонує власні обґрунтовані інтерпретації медіаявищ. Активна участь у дискусіях.

Підсумковий контроль – 40 балів, здійснюється у формі іспиту (усна відповідь на питання білетів), який передбачає перевірку рівня засвоєння теоретичного матеріалу курсу та здатності здобувача застосовувати сучасні концепції аудіовізуального мистецтва у науково-творчій діяльності. Під час іспиту оцінюються:

- глибина та системність теоретичних знань;
- розуміння сучасних теоретичних підходів до аналізу аудіовізуального мистецтва;
- здатність здійснювати критичний аналіз аудіовізуальних явищ;
- логічність, аргументованість та наукова обґрунтованість відповідей.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ

Рівні / бали		Критерії оцінювання навчальних досягнень
Початковий	1-14	Здобувач має фрагментарні знання. Відповідь неповна, містить грубі помилки. Може назвати окремі терміни або персоналії, але не завжди розуміє зв'язки між ними.
	15-20	Здобувач знає базові поняття, але виклад матеріалу несистемний. Потребує постійних навідних запитань. Слабко орієнтується в аналізі аудіовізуальних творів, не здатний їх інтерпретувати.
Середній	21-24	Відтворює основні теоретичні підходи, знає ключові поняття Digital Studies. Здатний до описового аналізу / інтерпретування аудіовізуального твору, але не завжди може обґрунтувати вибір методології. Наявні спроби формулювання авторських ідей потребують доопрацювання.
	26-29	Розуміє особливості функціонування аудіовізуального мистецтва в медіакультурному просторі. Може здійснити базовий критичний аналіз явища, використовуючи міждисциплінарні підходи. Вміє наводити приклади сучасних міжнародних тенденцій, але аналіз аудіовізуального твору є недостатньо глибоким
Достатній	30-32	Здобувач вільно оперує концепціями Media Studies та Digital Studies. Здатний інтерпретувати аудіовізуальні твори у широкому соціальному та медіатехнологічному контекстах. Відповідь логічна, термінологічно коректна, проте бракує глибокої авторської рефлексії щодо філософських аспектів образу.
	33-36	Відповідь логічна, з використанням методологічних підходів до інтерпретації складних екранних образів. Демонструє вміння здійснювати критичний аналіз явищ медіакультури, використовуючи міждисциплінарні підходи. Успішно інтегрує теоретичні знання для пояснення сучасних тенденцій аудіовізуального мистецтва у міжнародному мистецькому контексті.
Високий	37-40	Повне та глибоке розкриття питання з опорою на сучасну гуманітаристику. Здобувач виявляє здатність до концептуалізації: вільно порівнює різні філософські інтерпретації екранного образу, обґрунтовує вибір методології аналізу. Відповідь відзначається самостійністю суджень, критичним мисленням та здатністю до теоретичних узагальнень сучасних аудіовізуальних практик.

За рішенням кафедри аспірантам, які брали участь в позанавчальній науковій діяльності або виконували узгоджені з лектором індивідуальні форми роботи, присуджуються додаткові бали, кількість яких залежить від обсягу виконаної роботи та значущості досягнутих результатів.

УВАГА! Здобувачі можуть оскаржити результати підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни відповідно до Положення про політику та процедуру врегулювання конфліктних ситуацій <https://surl.li/slzxkv> .

Зарахування результатів неформальної/інформальної освіти – за рішенням кафедри на основі заяви здобувача та наданих даних (Положення див. тут: <https://surl.lt/lsiabz>).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Обов'язкові

1. Миславський В. Н. Західний кінематограф: Концептуально-термінологічний словник. Харків : Точка, 2024. 228 с.
2. Петренко Д.В., Стародубцева Л.В. Мистецтво аугментованої реальності в сучасній візуальній культурі. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки»*: зб. наук. пр. Харків, 2024. № 69. С. 6–15.
3. Петренко Д.В., Стародубцева Л.В. Цифровий експібіціонізм у сучасній медіакulturі. *Актуальні проблеми філософії та соціології*, 2025. № 52. С. 147-156.
4. Рибалко С. Б. Кінотворчість Сергія Ейзенштейна в контексті японських візуальних і перформативних практик. *Вісн. Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв* : зб. наук. пр. Харків, 2022. № 1. С. 178–191.
5. Bordwell D. *Narration in the Fiction Film* / David Bordwell. Madison : University of Wisconsin Press, 1985. 384 p.
6. Deleuze G. *Cinema 2 : The Time-Image* / translation from the French by H. Tomilison and R. Galeta. London : Bloomsbury Academic, 2013. 255 p.
7. Elsaesser Th. Hagener M. *Film Theory: An Introduction Through the Senses*. London. Routledge, 2015.

Додаткові

1. Бодрі Ж.-Л. Ідеологічні ефекти базисного кінематографічного апарату / Жан-Луї Бодрі ; [пер. з фр.] *Кіно-Театр*. 2004. № 5. С. 19-24.
2. Петренко Д.В. Сучасне мистецтво в контексті глобалізаційних трансформацій: антагонізм і темпоральність. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки»*, 2023. – № 67 – С. 6–13.
3. Рибалко С.Б., Семенюк С. С. Особливості візуальної мови українського кіно XXI століття. *Results of Modern Scientific Research and Development : Proc. of IV Intern. Sci. and Practical Conf., Madrid, Spain, 28–30 June 2021. Madrid, 2021. С. 241–247. URL: <https://surl.li/hnblyn>*
4. Рибалко С.Б., Вербін О. О. Фольклорні мотиви в сучасному відеокліпі: візуальна складова. *Modern Scientific Research: Achievements, Innovations and Development Prospects : Proc. of I Intern. Sci. and Practical Conf., Berlin, Germany, 4–6 July 2021. Berlin, 2021. С. 151–157. URL: <https://surl.li/rznbwn>*
5. Рибалко С.Б., Мосенцева Д. А. Візуальна мова українського відеоарту: 1992–2000 рр. *The World of Science and Innovation : Proc. of XII Intern. Sci. and Practical Conf., London, United Kingdom, 1–3 July 2021. London, 2021. С. 285–290. URL: <https://surl.li/gilruk>* The Routledge Encyclopedia of Film Theory. Ed. by Branigan E., Buckland W. London, NY. Routledge. 2014.
6. Petrenko D. Bakirov V. Contemporary Ukrainian Visual Culture on the Way to the International Cultural Space. *Perspektywy kultury. № 41. (2) 2023. P. 91-109.*
7. The Routledge Encyclopedia of Film Theory. Ed. by Branigan E., Buckland W. London, NY. Routledge. 2014.
8. Wahlberg M. Documentary time. Film and phenomenology / M. Wahlberg. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2007. 170 p.
9. Williams R., Newton J. Visual Communication : Integrating Media, Art, and Science / Rick Williams, Julianne Newton. London ; New York : Lawrence Erlbaum, 2007. 472 p. (Routledge Communication Series).